

“Reflexions a propòsit del Projecte de Llei del Parlament de Catalunya admès a tràmit el 14/5/2013 sobre les persones gays, lesbianes, bisexuals i transsexuals”

Comunicació a la sessió de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya de 10 de desembre de 2013

per

EUGENI GAY MONTALVO

Membre de Número de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya

1.- Al Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya de 21 de maig de 2013 s'inseria una proposició de Llei que havia estat presentada el dia 18 d'abril de 2013 a proposta dels grups polítics d'Esquerra Republicana de Catalunya, Grup Parlamentari Socialista, Grup Parlamentari d'Iniciativa de Catalunya els Verds, Esquerra Unida i Alternativa i Grup Mixt, que va ser admesa a tràmit per la Mesa del Parlament en data 15 de maig de 2013 i que va comptar amb els vots favorables de CIU, l'abstenció de Ciutadans i el vot contrari del PP.

2.- Aquesta proposició té per títol **“Llei de persones gays, lesbianes, bisexuals i transsexuals i per l'eradicació de l'homofòbia, la lesbofòbia i la transfòbia”**.

El projecte de llei va precedir d'una ampla Exposició de Motius que conclou així:

“Aquesta llei vol avançar, doncs, en el reconeixement dels drets de les persones lesbianes, gays, bisexuals i transsexuals en tres

sentits. En primer lloc, omplint el buit normatiu que ha provocat que els drets i llibertats de les persones LGBT s'hagin vist afectats al llarg dels anys. En segon lloc, per a garantir el desenvolupament bàsic de les competències que té la Generalitat de Catalunya i que li han estat encomanades mitjançant els fulls de ruta que han marcat els plans de govern 2004-2007 i 2007-2010. En tercer lloc, per donar compliment i complementar la legislació existent, l'Estatut de Catalunya, la normativa estatal i la normativa europea en matèria de drets i deures de les persones.”

El projecte de llei parteix, doncs, de l'afirmació que els drets d'aquest grup de persones han estat ja reconeguts per la legislació vigent a Catalunya en consonància amb l'ordenament de l'Estat espanyol i l'ordenament de la Unió Europea, els quals abastament cita i enumera en la mencionada Exposició de Motius.

Un dels fonaments d'aquest projecte rau en el redactat del nou Estatut d'Autonomia de data 19 de juliol de 2006, concretament en l'art. 40, apartats 7 i 8.

L'art. 40.7 textualment diu:

“els poders públics han de promoure la igualtat de les diferents unions estables de parella, tenint en compte llurs característiques, amb independència de l'orientació sexual de llurs membres. La llei ha de regular aquestes unions i altres formes de convivència i llurs efectes”.

L'art. 40.8 estableix:

“els poders públics han de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de l'origen, la nacionalitat, el sexe, la raça, la religió, la condició social o la orientació sexual, i també han de promoure la erradicació del racisme, de l'antisemitisme, de la xenofòbia, de l'homofòbia o de qualsevol altre expressió que atenti contra la igualtat i la dignitat de les persones”.

Però hem de tenir en compte que en la mateixa Exposició de Motius es fa una crida a *“que Catalunya continuï sent un país pioner i exemplar pel que fa a la elaboració i aplicació de polítiques LGBT”* tot reconeixent, en un altre moment de la mateixa que *“les actuacions innovadores que està duent a terme aquest Govern necessiten d'una Llei que desenvolupi aquestes actuacions i les empari, i eviti així qualsevol ombra d'inseguretat jurídica”.*

Com després veurem, el projecte de llei de trenta-quatre articles més una Disposició Final Única parteix d'un greu dèficit de rigor jurídic i de indefinició de conceptes que posa en perill la pròpia seguretat jurídica que ha de presidir totes les actuacions dels poders públics de l'Estat com és, sens dubte, el Parlament de la Generalitat de Catalunya (art. 9.3 CE).

Abans, però, hem d'emmarcar la intenció del legislador. Aquesta es fonamenta en el principi d'igualtat en la seva vessant negativa, tota vegada que parla insistentment de no discriminació i, en algun cas, explícitament d'igualtat, com és en el cas de les relacions de les parelles homosexuals i heterossexuals.

El principi d'igualtat davant la llei ha estat recollit en l'art. 14 CE¹, com a dret fonamental i, en conseqüència, subjecte a una especial protecció dins de l'ordenament jurídic i, d'una manera concreta, a Catalunya en l'art. 4 EAC².

L'observança d'aquest precepte constitucional té en l'art. 24 CE la seva garantia mitjançant el dret a obtenir la tutela efectiva de jutges i tribunals en cas de produir-se una indefensió i, en conseqüència, la seva vulneració o inobservança és susceptible de recurs d'ampara davant del Tribunal Constitucional (arts. 123, 161 CE i art. 5 LOPJ).

Tractant-se del principi d'igualtat d'un dret de caràcter fonamental tal com recull l'art. 4 EAC és un dret que està reconegut al ordenament estatutari, constitucional, del Consell i de la Unió Europea.

Precisament, pel que fa al cas de la no discriminació prestesa, en la proposta de llei que ens ocupa en la resolució europea A-0028/94 del 8 de febrer de 1994, que textualment diu:

¹ **Article 14 CE:** Els espanyols som iguals davant la llei, sense que pugui prevaldre discriminació alguna per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altre condició o circumstància personal o social.

² **Article 4 EAC:** 1. Els poders públics de Catalunya han de promoure el ple exercici de les llibertats i els drets que reconeixen aquest Estatut, la Constitució, la Unió Europea, la Declaració universal de drets humans, el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i els altres tractats i convenis internacionals subscrits per Espanya que reconeixen i garanteixen els drets i les llibertats fonamentals. 2. Els poders públics de Catalunya han de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat dels individus i dels grups siguin reals i efectives; han de facilitar la participació de totes les persones en la vida política, econòmica, cultural i social, i han de reconèixer el dret dels pobles a conservar i desenvolupar llur identitat. 3. Els poders públics de Catalunya han de promoure els valors de la llibertat, la democràcia, la igualtat, el pluralisme, la pau, la justícia, la solidaritat, la cohesió social, l'equitat de gènere i el desenvolupament sostenible.

“5. Pide a los Estados miembros que supriman todas las disposiciones jurídicas que criminalicen y discriminen las relaciones sexuales entre personas del mismo sexo.

6. Pide que las limitaciones de edad con fines de protección sean idénticas en las relaciones homosexuales y heterosexuales.

7. Pide que se ponga fin al trato desigual de las personas de orientación homosexual en las disposiciones jurídicas y administrativas.”

Tota vegada que la no discriminació per raó d'orientació sexual ha estat incorporada al nostre ordenament positiu són nombroses les sentències dels tribunals ordinaris de justícia – en forma exhaustiva en la jurisdicció laboral - i també del Tribunal Constitucional que així ho avalen en la interpretació que de les lleis han fet.

No cal dir doncs que aquests drets no siguin ja efectius.

3.- Centrant-nos en l'anàlisi del text articulat de la llei observem que tota la redacció del projecte es basa en tres conceptes que queden fixats en l'art. 1er i que són: a) combatre la discriminació en raó d'orientació sexual, b) opció afectiva sexual i c) identitat de gènere; sense que en cap d'aquests cassos el legislador realitzi, ni abans ni després, una definició o una simple limitació d'aquests conceptes.

La utilització de conceptes jurídics indeterminats i de difícil concreció que es diuen *“que són part integrant dels drets humans universals”* (art. 6 a) del projecte) deixen absolutament obertes les possibilitats de concreció, la qual cosa resulta enormement perillosa per tal de salvaguardar el principi de seguretat jurídica que presideix els ordenaments democràtics, en el

nostre cas, com hem dit, l'art. 9.3 CE obliga a tots els poders públics, com és el cas del Parlament de Catalunya.

Si bé aquest projecte de llei intenta garantir uns drets, individuals i col·lectius, el cert és que no els delimita en forma clara, si no que fa una proclamació dels mateixos, deixant en plena incertesa a moltes persones i entitats sobre si els seria aplicable o no el contingut de la llei.

Més incertesa encara es produeix de cara a l'aplicació d'aquests conceptes jurídics indeterminats en el seu cos normatiu, en el que no només s'utilitzen els tres abans mencionats de l'art. 1er sinó que s'inclouen molts d'altres. És el cas, per exemple, en l'art. 12.2 en el que es diu que s'ha d'incorporar en el si dels *curricula* el coneixement de les diversitats sexuals i afectives així com de la identitat de gènere (aspectes aquests especialment protegits en el nostre ordenament jurídic, doncs qualsevol invasió com les aquí insinuades poden entrar en col·lisió amb els bens i els drets constitucionalment consagrats). El mateix passa en l'art. 15 d) on sembla que s'obliga a *“fomentar que els mitjans de comunicació incloguin en els seus continguts la temàtica LGBT, tot afavorint la visibilitat de referents positius i identificables”*. És evident que la vaguetat dels supòsits en un tema de tanta transcendència social, com són els mitjans de comunicació i de tanta intencionalitat com és la de fomentar vulnera flagrantment el principi de legalitat.

També en aquestes consideracions respecte els articles preliminars observem que en l'art. 1er, on es fixen els objectius al inici esmentats, es manifesta que les mesures que es preveuen *“afecten a totes les àrees de la vida social tant dins l'àmbit públic com privat”*.

Hem de deixar ben clar, des d'un principi, que l'àmbit privat és aquell on els poders públics no poden interferir sense que això suposi una vulneració al dret a la intimitat. Dret que es vincula directament amb l'esfera més reservada de les persones, en quin àmbit aquestes es preserven; és a dir, aquella que desitgem mantenir oculta als altres per formar part de l'esfera que ens resulta més privada (STC 151/1997 de 29 de setembre), dret fonamental, aquest també, íntimament lligat a la dignitat i al lliure desenvolupament de la personalitat (art. 10.1 CE); és a dir, a l'article que serveix de pòrtic del Títol I de la Constitució sobre "dels drets i deures fonamentals".

La privacitat ha estat considerada pel Tribunal Constitucional com un nucli inaccessible en el que els Poders Públics no poden immiscuir-se, declarant expressament inconstitucional tota interferència en la vida privada i familiar (STC 134/1999 de 15 de juliol, entre altres moltes).

Els Poders Públics han d'assegurar el valor superior de la llibertat (art. 1.1 CE) respecte de "*l'autonomia de l'individu per elegir entre les diverses opcions vitals que se li presentin, d'acord amb els seus propis interessos i preferències*" (SS.TT.CC. 132/1989 i 120/1990 entre d'altres). En aquest cas, entenem que la redacció d'aquest article tal i com ve redactat resultaria inconstitucional, doncs el dret a l'honor, a la intimitat i a la privacitat formen part del nucli essencial dels drets fonamentals, i així ha estat abastament reconegut com inviolable.

Un altre problema d'interpretació en aquest art. 1er el representa la juxtaposició entre les mesures que cal aplicar per tal d'assolir els drets protegits, tant dins els àmbits públics com privats, sobre els quals els poders públics de Catalunya tenen competències, que s'estén també a totes

aquelles mesures que afecten a totes les àrees de la vida social, tant dins l'àmbit públic com privat; la qual cosa resulta impossible.

A tall d'exemple torna a repetir-se en l'art. 3 que la *“llei és d'aplicació a tota persona, física o jurídica, de dret públic o privat”*

En l'art. 4 on es parla de discriminacions, assetjaments, represàlies, victimització i incompliment de mesures d'acció positiva legalment establertes es formulen conceptes en forma reiterada sobre els tres conceptes que ja han estat citats al començament de l'art. 1er sense concretar-los, com per exemple *“el comportament no desitjat verbal o físic, realitzat en funció de l'orientació sexual...”* o la crida de l'art. 5 a les Administracions Públiques i a la Sindicatura de Greuges a vetllar pel dret a la no discriminació amb independència de l'orientació sexual, l'opció afectiva sexual o la identitat de gènere, la qual cosa és evident que, tant les Administracions Públiques com la Sindicatura de Greuges, venen obligades a fer-ho per imperatiu de la llei ja establerta.

En l'art. 6 sobre els principis orientadors diu que la llei *“s'inspira”* en un seguit de principis que després desgrana. Tal expressió no correspon al marc estrictament material i, en tot cas, podria formar part d'un preàmbul o d'una exposició de motius. I es en funció d'aquesta inspiració que demana l'establiment *“de mesures d'abast integral i transversal”* (ap. b) com *“incrementar la visibilitat, la participació i la representació (..) tan dins l'àmbit públic com del privat”* (ap. d) i a afirmar que *“els matrimonis, així com les parelles (...) són família a tots els efectes, en el dret català tant públic com privat”* (ap. e), el que no es una simple definició, ni tant sols analògica, sinó una rotunda afirmació.

Més endavant diu que es pretén: *“l'establiment de mesures de foment de les entitats de persones LGBT”* (ap. i), *“l'establiment de línies de suport”*(ap. j) i *“potenciar les clàusules socials a la contractació pública”* (ap. k), entre d'altres similars; expressions totes elles més pròpies d'un programa de mobilització que no pas d'una llei.

4.- El projecte de llei es fa ressò en l'art. 8 (Títol I. Organització Administrativa) de l'existència del Consell Nacional de lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals creat per Decret 141/2007 de 26 de juny i reproduceix –innecessàriament- qui el forma i com actua. En l'ap. 2 del mateix article es diu textualment que aquest *“haurà de rebre informació sobre l'aplicació del que es preveu d'aquesta llei”* i el faculta a formular *“propostes i queixes a les actuacions dels Poders Públics”*, mentre disposa que *“els informes sobre projectes normatius tenen caràcter preceptiu i no vinculant”* i *“la resta de supòsits, els informes són facultatius”*

Aquest apoderament totalment inusual confereix una preponderància al Consell que sobrepassa els límits del que es preveu per a les corporacions. Per exemple, per les institucions contemplades en l'art. 36 CE; fins i tot resulta un apoderament similar o superior al de molts Consells Consultius o Consells Jurídics Assessors de Comunitats Autònomes, on la composició dels òrgans rectors dels primers tenen la legitimació democràtica dels seus membres i en els segons la intervenció directa en els nomenaments dels òrgans legislatius i executius corresponents.

A part d'aquest control, el Govern de la Generalitat haurà de comptar amb un altre Òrgan rector de les polítiques LGBT (art. 9), que serà regulat no per una llei sinó per un reglament, i quina funció serà la de coordinar *“les polítiques del Govern de la Generalitat en aquesta matèria”*.

Aquest Òrgan gaudirà, segons diu el precepte, d'un pressupost específic i diferenciat, sense especificar qui el realitzarà ni com s'aprovarà, el qual estarà dotat “*d'autonomia funcional*” i de “*suficients (sense especificar) mitjans personals i materials.*”

Crida l'atenció que els departaments de la Generalitat (que hem d'entendre que es deuen referir al Executiu) hauran d'aplicar aquesta llei “*amb col·laboració i sota la coordinació d'aquest òrgan (...) amb qui també haurà de col·laborar la Fiscalia i l'autoritat policial*” i “*informarà periòdicament al Parlament*”, i el que crida més l'atenció, “*al Consell Nacional de lesbianes, gais i homes i dones bisexuals i transsexuals del impacte social d'aquesta llei.*”

La singularitat d'aquest Òrgan i la seva relació amb el Consell Nacional referit té poders que sobrepassen els límits del principi d'autonomia dels poders públics i de les institucions previstes en la Constitució i en el propi EAC que estan controlats per l'exercici democràtic del poble sobirà del qual reben, a través de les urnes i en la forma prevista en l'ordenament jurídic, la seva legitimació.

És necessari recordar aquí que la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya estableix en el seu article 26:

1. “*La creació o la modificació d'un òrgan de qualsevol tipus que comporti un increment de la despesa pública exigeix la tramitació d'un expedient administratiu en el qual s'ha de fer constar en quin Departament s'integra, l'estudi econòmic del cost de funcionament i del rendiment o la utilitat dels seus serveis, i l'increment màxim de la despesa anual corrent i de*

la inversió anual o, si escau, plurianual prevista, sens perjudici del que disposa la Llei 10/1982, de Finances Públiques de Catalunya.

2. No es poden crear nous òrgans que comportin duplicació d'altres d'existents si, al mateix temps, no se suprimeix o es restringeix la competència d'aquests.”

5.- A partir d'aquest marc polític i organitzatiu, el Títol II està dedicat als deures dels professionals que actuen en àmbits que la llei considera sensibles al seu deure d'intervenció entre els que contempla: la educació; les universitats; la cultura, lleure i l'esport; els mitjans de comunicació; la salut; l'acció social; l'ordre públic i de privació de la llibertat; la integració del dret a la igualtat de tracte i oportunitat; la implantació de mesures per a l'ocupació; la família; els homes i les dones transsexuals; entre d'altres.

Aquests articles es dediquen a fer recomanacions que van des de “*garantir la formació i sensibilització adequada de totes les persones professionals*”; a denunciar situacions “*de risc o sospita fonamentada de discriminació o violència*”; a incorporar, com abans dèiem, els *currícula* de l'alumnat; a vetllar per un llenguatge que “*no sigui discriminatori i respectuós amb la diversitat sexual*”; a fiscalitzar “*les pautes les pautes d'ignorància, d'aïllament, de rebuig o de violència de que puguin ser objecte les persones LGBT*”; a promoure que els centres educatius “*siguin un entorn amable per tal que l'alumnat i el professorat pugui manifestar-se de manera natural com a persona LGBT i contribuir, així, a la creació de models positius per a la comunitat educativa*”; i un llarg etcètera de recomanacions que tenen un caire més d'adoctrinament general que no pas de tècnica legislativa que pugui ser fàcilment reconeguda i aplicada amb

seguretat, tot tenint en compte el que a continuació es dirà sobre el règim d'infraccions i sancions.

No oblidem que abans d'iniciar el Capítol III relatiu al règim d'infraccions i sancions l'art. 27 finalitza el seu redactat amb aquesta intencionalitat: *“Promoure i impulsar Catalunya com a país obert i respectuós vers la diversitat sexual i afectiva i la identitat de gènere”*.

6.- El règim d'infraccions i sancions segueix la tradicional distinció administrativa que les cataloga en lleus, greus i molt greus, segons la naturalesa del deure infringit i l'entitat del dret afectat.

En l'enumerat de les infraccions (art. 31) es delimiten les activitats i actituds considerades com infractores però hem d'advertir que, una vegada més, la vaguetat i la imprecisió en la que són contemplades vulnera el principi de seguretat jurídica impedit al ciutadà conèixer quines seran típiques i quines no, com per exemple: *“emetre missatges subliminals que incitin a l'homofòbia o la transfòbia als mitjans de comunicació, ja siguin públics, privats, nacionals, comarcals o locals”* (art. 31.1b) o *“comportaments basats en la ignorància, l'aïllament o el rebuig dirigits a persones LGBT per causa de la seva orientació sexual o la seva identitat de gènere”*(art. 31.2.b) o *“permissió de comportament veral (sic) homofòbic, lesfobòbic o transfòbic per part de les persones propietàries o directives de l'establiment o equipament on es provoqui aquest comportament”* (art. 31.2.j) o *“emissió de missatges que incitin a l'homofòbia o la transfòbia als mitjans de comunicació, ja siguin públics, privats, nacionals, comarcals o locals”* (art. 31.3.d).

És doctrina constant i reiterada del Tribunal Constitucional respecte del previst a l'art. 25.1 CE l'establiment en la seva dimensió material d'una

“imperiosa exigència de predeterminació normativa” (STC 42/1987), de *lex praevia* i *lex certa* (STC 133/1987), de manera que la llei ha de descriure *ex ante* el supòsit de fet al que es relaciona la sanció i punició correlativa (SSTC 196/1991 y 95/1992).

Aquesta jurisprudència estableix també, de manera inequívoca, que tota llei sancionadora ha d'incloure els elements essencials de la conducta antijurídica (SSTC 161/2003, de 15 de setembre, FJ 2; 26/2005, de 14 de febrer, FJ 3), exigint al legislador i al poder reglamentari el “màxim esforç possible” per garantir la seguretat jurídica, encara que la seva compatibilitat amb l'article 25.1 CE està subordinada a la possibilitat de que la seva concreció sigui raonablement factible en virtut de criteris lògics, tècnics o de l'experiència. En el cas que ens ocupa sembla que el legislador prefereix optar per la vaguetat i la incertesa per abastar el màxim àmbit possible, en detriment de drets fonamentals, la qual cosa resulta absolutament incompatible amb el tantes vegades esmentat principi de seguretat jurídica que informa la garantia dels drets fonamentals.

Així la STC 145/2013 el Tribunal Constitucional considera que des de la perspectiva constitucional, el principi de tipicitat està vinculat amb el principi de seguretat jurídica (art. 9.3CE) que es tradueix particularment en “*la necessitat de que l'Administració en l'exercici de la seva potestat sancionadora identifiqui el fonament legal de la sanció imposada en cada resolució sancionadora*”.

Pel que fa a les sancions, també aquestes es tipifiquen seguint el concepte de les infraccions lleus, greus i molt greus i seran imposades pel secretari o secretària general del departament competent en matèria de serveis socials.

Sorprèn que les multes puguin arribar fins a una quantia equivalent a l'import de renda de suficiència de Catalunya (IRSC) corresponent a un període “*d’entre un dia i un any i 2 anys*” (sic) i que pugui existir al mateix temps la inhabilitació definitiva o temporal per un període superior a cinc anys de l’activitat de l’empresa on s’hagi comès la infracció. En les infraccions molt greus es pot arribar a l’inhabilitació definitiva o temporal per un període de fins a cinc anys de l’activitat de l’empresa on s’hagi comés un infracció.

Al respecte es convenient recordar la imperativitat del que disposa l’art. 131 de la Llei 30/1992 del Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú (RJAPPAC) fent esment del principi de proporcionalitat de les sancions administratives:

“Artículo 131 Principio de proporcionalidad

1. Las sanciones administrativas, sean o no de naturaleza pecuniaria, en ningún caso podrán implicar, directa o subsidiariamente, privación de libertad.

2. El establecimiento de sanciones pecuniarias deberá prever que la comisión de las infracciones tipificadas no resulte más beneficioso para el infractor que el cumplimiento de las normas infringidas.

3. En la determinación normativa del régimen sancionador, así como en la imposición de sanciones por las Administraciones Públicas se deberá guardar la debida adecuación entre la gravedad del hecho constitutivo de la infracción y la sanción aplicada, considerándose especialmente los siguientes criterios para la graduación de la sanción a aplicar:

a) La existencia de intencionalidad o reiteración.

b) La naturaleza de los perjuicios causados.

c) La reincidencia, por comisión en el término de un año de más de una infracción de la misma naturaleza cuando así haya sido declarado por resolución firme.”

7.- En definitiva, podríem dir que aquesta llei, al marge de les deficiències a les que hem fet esment, és en gran part innecessària per el ple reconeixement que tenen les persones en ella compreses en el nostre ordenament positiu.

D'altra banda, crea uns instruments de control, vigilància i coordinació que no es corresponen amb situacions similars d'altres grups que per raons de secular discriminació a causa de la seva ètnia, religió, les seves creences, les malalties, l'edat, el lloc de naixement, la llengua e inclús per la seva situació laboral, s'han trobat marginats i troben dificultats en obtenir el degut reconeixement social.

El mateix succeeix amb minories especialment febles per raó de les seves malalties psíquiques o físiques o per raó de la seva edat, que han de ser amparades per la llei a fi d'incorporar-se a una societat que ha de fonamentar-se en els valors cívics i morals.

Tampoc el legislador ha prestat l'atenció deguda a aquelles minories discriminades per la seva condició d'aturats o la d'aquells que, amb els mateixos drets que qualsevol dels ciutadans, manquen d'ingressos públics o privat i que viuen en la indigència; per no dir la d'aquells que viuen en condicions més que precàries i retinguts en els Centres d'Internament d'Estrangers (CIE) que viuen a l'infern de la alegalitat.

Quan les institucions de l'Estat exageren en la protecció d'allò que en el seu dia no varen considerar mereixedor de tal protecció, es corre el risc de convertir en privilegi allò que és molt més important, com és la igualtat en el Dret, fet distintiu de la democràcia. Crec que el que realment necessita la nostra societat és un projecte de Llei sobre la no discriminació que protegeixi a aquests grups socials, amb especial atenció als més febles i desprotegits, en lloc d'una llei específica per a un sol grup.

Aquest enfocament garantiria per la seva pròpia naturalesa que la protecció davant la discriminació no es convertís en un privilegi.

Eugeni Gay Montalvo